

אלו טרפות פרק שלישי חולין

מו.

עין משפט
נר מצוה

תרי"ו בועי דסמיכי אהדרי. קים ליה לרצא דלינן סמוכות אלא מחמת נקב שהיה בריאה והעלה הנקב את הבעות הללו סביביו: **חא ומסחויא כסרתי.** ואם אחת היא ונראה כמין סדק באמצעיתיה ודומה לז': **בועינן לה.** בלחמת מזדריה: **חלמ ממינא.** דבהמה והיא

ימין הטבח כשהיא תלויה בגרגיליה וזמני מניה כלפי העצב: **יפיר.** סביבה ליה לרצא דכנטול דמי. ולית הלכמא כוומיה דלאמרינן בסמוך ורלמי שהסכירה מורי רבינו יעקב אצל בחסיר ותליף הלכה כמותו דליכא מאן דפליג: **אמר ליה.** רב אחא לטבח כשיצא מן הבית: **מאי אמר לך.** מרימר: **אמר ליה.** רב אחא לטבח: **הדר עיניה קמיה.** למלא לא עיני בה שפיר. דסביבה ליה לרב אחא הא דרצא: **וה"מ.** דימתת כשרה דקיימא דרצא דלאוני: **אבל כיני ביני.** כגון מלמטה לערוגה עיניוניתא דוורדא (א) כשיהא בין שמי הערוגות מלמטה על גבה של אחת באמצע האומא על גבה של סדק כסדר חיתוכא דלאוני טרפה: (ג) **ברייתא.** רועות באפר. ואמרי לה ברייתא בריאות ושמונת: **עינוניתא.** כמו אינוניתא אונה קטנה. דוורדא על

הנהגות הב"ב

(א) רש"י ד"ה אצל בני וכו' דוורדא או שהיא: (ב) תוס' ד"ה (נדק) הקודם היינו וכו' אי לא סדק כליני וכו' וכו' אי נמקת:

מוסף רש"י

הני תרתי בועי דסמיכי להדרי. אם יש שני טיפות בריאה ואין חוט הריאה מספק ביניהן טריפה. דלמרינן מחמת נקב שיהא ביניהן נדבוק יחד ועלה שניהם קרים וקרי' קיום בעלמא מחמת מכה אלו קרים וטריפה. כי עמד ליק' זה הקיום ועמוד הנקב תמות מל' הופדוס ע"י קמ'. ה' אוני אית לה לריאה. לנד ממרי האומות גבולות: שם ע"י חתא. או חילוף. היינו חסרה ממקום שהא ריאה להיות שם ודעיה ליה חיו ברייתא. הערוגות באפר ובעינים: **העור מל'.**

ואמר רבא "הני תרתי בועי דסמיכי להדרי לית להו בדיקותא דחא ומתחזיא כתרתי מיינינן (א) סילוא ובויעינן לה אי שפכנן להדרי חדא היא וכשרה ואי לא תרתי ניגהו וטרפה ואמר רבא (ה) אוני אית לה לריאה אפה כלפי גברא תלתא מימניא ותרתי משמאלא: **חסיר או יתיר או חליף** טרפה הוא יתירתא דאתאי לקמיה דמרימר הוה יתיב רב אחא אבבא א"ל מאי אמר לך א"ל אכשרה ניהלה א"ל הדר עיילה קמיה א"ל זיל אימא ליה למאן דיתיב אבבא לית הלכתא בוורתיה דרבא ביתרת והני מילי דקיימא בדרא דאוני אבל ביני ביני טרפה הוא ביני ביני דאתא לקמיה דרב אשי סבר רב אשי למיטרפה א"ל רב הונא מר בר אויא יבל הני י"חיו ברייתא (א) הכי אית להו וקרו לה טבחי עינוניתא דוורדא והני מילי מגואי אבל

סד' קלישתה ואדומה: **וה"מ מגואי.** מחמת: (א) אפילו כטרפה דאסא. קטנה כעלה של הדם. ומדסבר רב אשי למיטרפה שמע מינה לאו אורחה ובהני דידן לית ברובא דידהו אי משכחינא ריאה לית בה עינוניתא כשרה. יש אומרים שאם חסרו אונות הימין מטרפין לה בהדייהו והואל יתרת היא ובתשבות סובבליים מלאחי כן אצל לא שמעני ואין הדבר נראה בעיני הואל ולא קיימא דרצא דידהו יתרת היא וזאתם הראויות להיות וחסרות והוא לה כחליף וטרפה וכדשמתכחן תרתי עינוניתא שמעתי מפי מורי אוקן שנחלקו זה גדולי הדור ר' יהודה בן רבי ברוך וציריו ולא פירש לי דעתו ונראה לי שהיא טרפה דהא יתרת דבני בני היא ולא אורחה דחא גופה לא אכשרן אלא משום דכל הנן ברייתא הכי אית להו: דדמיה

פירוש הקונטרס אע"ג דקרום העולה מחמת מכה אינו קרום היינו להתפרק סומתמיה ומגיה יתיר שהקרום הולך ומוק ומינה הא דפריך רב יוסף לרבינא גזי ריאה שניקבה ודופן סומתמה י"א אי לא סבין (א) אמאי טרפה כו' ה"נ הוה מלי לאקשויה אמאי דמכשר רבא תרתי אוני דסמיכי אהדרי כסדרן כיון דניקבה אמאי כשר ע"י סמימת סכרמא אלא דרב יוסף שמע הא דרבינא ברישא פירש עליה וזו הוה שפיר עליה ומתוך הליכות טרפות של רבינו גרשום ותשובת הגאונים כתב הרב ר' יוסף ט"ע משמע נמי שהסכרמא מחמת נקב היא בזה שמזריכין נפיחה כשהאונות סרוכות זו לזו כסדרן או סמוכות וסרוכות צלעות או צבצר שבין הצלעות והשתא אם הסרוכות בלתי נקב א"כ כסדרן למה לריך נפיחה כיון דלא חתפרק וכן בריאה הסרוכה לדופן במקום רביית דאוני (א) ז"אם לאו דלמך דאין סכרמא אלא מחמת נקב וזו אחי שפיר דבדקינן לה בנפיחה שמה עדיין לא נסתם הנקב ואונת הסרוכה לאומא היא אצלה פירש בקונטרס מעשה בל ידיו ושאלתי את פי רבינו יעקב ב"ר יקר והתירה לי לאכול ופירש לי טעמו וטעם האוסרין ונראה לו דשרי ור"ת פסק לאיסור ואמר דכל המאכיל אונה סרוכה באומא מאכיל טרפות בישראל נראה טעם האוסרין דרצא לא הכשיר אלא בתרי אוני ואומא אין שם אונת עליה אלא שם ריאה כדאמר רבא (ה) אוני יש לה מלאה ואם איתא שבעה מצעי ליה ולכן קראה ראשונים אומא לפי שאינה ככלל אונות הוה נמי פריך עליה ודעם ריאה עליה שזו עיקר הריאה וצלוה המיר רבא כמו שפירש בקונטרס שעומדת במיזר החזה כדלקמן ואינה מתפרקת אצל באומא דהיינו ריאה לא המיר ועל הממיר להביא ריאה וכן צ"ה"ג ובתשובת הגאונים והר"ר משה דפונטיווי"א (א) וזכר צערוך עם הגאונים וכן טהגים ככל מקום לאיסור חוץ ממקומו של רבינו שלמה שפירש יתיר וכל דבותיו אוסרין חוץ מרצו (של) הזקן ואנו ממקום שפירש יתיר של רש"י וכתב הר"י ז"ל שרבינו גרשום ורבינו נחשון גאון ור"ת ורבינו שמואל ור"י בן רבינו יהודה כולם מתירים ובתוספות רבינו יהודה מלאחי להמיר בשם רבינא דאי לא הוה אומא ככלל אוני לא תמצא של כסדרן בשמאל ורצא אמר סתם בין בימין בין בשמאל והא דלא אמר שבעה אוני אית לה לריאה משום חסיר וחליף נקט חמשה לאומא אין דרכו להיות חסיר וחליף אלא י"א לחמשה אוני ועוד נמי נראה דאפילו אם אין אומא שם אונת עליה מכל מקום נקט רבא אוני לאשמעינן דאפילו בלתי אצל כסדרן טרפה דמפרש בקונטרס ואי הוה נקט אונת הסרוכה לאומא הוה אמנא דלאונת באונת אפילו שלא כסדרן כשרה: **אי שפבי אהדרי חדא היא ובשרה.** כתב בעל הלכות גדולות דבעות בשיפולי ריאה דהיינו בשיפולי אונות או אומות טרפה ופירש הטעם דכל יתר כנטול דמי ותימה דמה ענין זה אצל זה ואי חשיב ליה יתר בסוף ריאה הכי נמי באמצע ואין לאסור מפני שנראה כשתי בעות דהא מכשרין היכא דשפכי אהדרי ושמה הטעם דכשעומד בסוף סופו ליפסק ולינקב וטוב ליהרר שכל דבריהם דברי קבלה וכן פסק רבינו י"א גרשום וכתב דאי מהדר לה הודרנא בישראל כשרה: **ואי טרפה.** כתוב בהלכות טרפות של רבינו גרשום דאפילו יש הפסק ביניהם כחוט השערה טרפה משמע דאי איכא ביניהם כשני חוטין לא חשיב סמיכי אהדרי וכשרה וכתב רבינו יהודה דוקא בעות שיש בהן מוגלל אצל נמחים קשין אפילו סמיכי כשרה וכן פירש רבינו שמואל: **בל הני עייו ברייתא הבי אית דהו.** ודאי דלמך דבועי בני טרפה היינו היכא דגדולה הרבה ואין דומה לעינוניתא דוורדא פירש בקונטרס דכי משתכחן תרתי דטרפה דהא יתרת דבני וביני לאו אורחה דחא גופה לא י"א אכשר אלא משום דכל הני עייו ברייתא הכי אית להו ואם אין לה אפילו אחת כשרה ורבינו אפרים אומר דעל אחת לא היה אומר כל הני עייו ברייתא הכי אית להו י"א ולא היה סבור רב אשי נמטרפה דהא כולהו אית להו אלא ודאי אפילו על שנים קאמר דכשרה משום דהני עייו ברייתא הכי אית להו ולפיכך אם אין לו אפילו אחת טרפה ונראה דאין ריאה מזהמות שלנו דשמה חלוקות משלהם כדאשכחן צפרק הלוקח בהמה (בבביות דף י"ג): דפרה בת שלשה שילדה ודאי לכהן ובהמות שלנו יולדות לפעמים בשנה שנייה (א) אם לא שנאמר דכשילדת בשנה שניה חסר ושוב לא חלד עד שנה רביעית ועמא דבר כרש"י מדקאמר וקרו לה טבחי עינוניתא דוורדא משמע כפירשו דאין שם אלא היא דלא מסתבר כלל לומר דקאי אשניה ובכל מקום שהיא סרוכה טרפה ואם חסר אחת מן האונות אין העינוניתא מטרפת להשלים: אצל

דכסדרן כשרה היינו במקום סמוכות האונות זו לזו דמכרתה מגינה על הנקב ו' אם כן נחמת הוה מחלק בין כסדרן לשלא כסדרן אם היה חילוק אפילו כסדרן ואם היינו מפרשים היינו רביעייהו שזה גידולה שרגילה הסירכה לזכא שם בלא נקב הוה נוחא אצל ר"ח פירש

רביעייהו הוה כמו מרבעייהו כלומר היינו דרך רביעיתו והיה נראה לפרש דרגילה הסירכה לזכא בכל מקום בריאה בלא נקב מתוך שהיא שואבת כל מיני משקה והא דטרפה שלא כסדרן היינו משום שסופה להתפרק ומשיב נקובה כיון שסופה לנקב אצל קשה מהא דלמך לקמן (דף מח.) גזי ריאה הסמוכה לדופן דרב נחמיה בריה דרב יוסף צדיק לה כפשוטו ומאי צדיקה שייך והא לעולם לא תצנצץ כיון דהסירכה עולה בלא נקב ומינה בלאו הכי קשה דכי אמרינן נמי דמחמת נקב היא בזה איך היה יודע ע"י שלא תצנצץ שהסירכה זו מחמת דופן כי נמי ינקבה הריאה לא תצנצץ שהקרום סותם את הנקב וטרפה היא דסופו ליפסק כשאינה סרוכה במיזר החזה במקום רביית דאוני כדלקמן אלא שאני התם דחומרמא בעלמא הוה דעביד דמן דרין יש לתלות בדופן

דאיכא ריעותא והוא היה בזק להחמיר דאי מתרמי (א) דהיא מנצנצא הוה טריף ומינה קשה דקאמר מר זוטרא הא דרב נחמיה דצדיק לה כפשוטו דלרצא דלמך נמי דאי דסריבי שלח כסדרן והוא צדיקה הוה כדי להכשיר אי לא מנצנצא והשתא והלא לעולם לא תצנצץ ומינה היינו הא דפריך עליה בשלמא הכא תלינן בדופן אצל התם אי האי אינקב טרפה ואי האי אינקב טרפה ופירש שם בקונטרס בשלמא הכא צדיק לה דאי לא מנצנצא לא אמרינן דניקבה ונסתמה כיון דאיכא למילתיה בדופן תלינן דזופן וכשרה אלא הכא גזי תרתי דאוני מנדי סירכה זו מחמת מכה היתה הוה מלייתו דאינקבו טרפה והא דלא מפיקא זיקא קרום עליה בה וסתמה ומינה לפירשו שפירש שקרום עולה בלא נקב קשה הלשון דלא הוה ליה למימר אי האי אינקבי אלא אי האי מינקבי ושמה אינקבי הוה כמו מינקבי ויש ליישב

כשאינו סרוך צבוס מקום אצל כשיהא סרוכה במקום שאינה עומדת כיון לרבינא גזי ריאה שניקבה ודופן סומתמה י"א אי לא סבין (א) אמאי טרפה כו' ה"נ הוה מלי לאקשויה אמאי דמכשר רבא תרתי אוני דסמיכי אהדרי כסדרן כיון דניקבה אמאי כשר ע"י סמימת סכרמא אלא דרב יוסף שמע הא דרבינא ברישא פירש עליה וזו הוה שפיר עליה ומתוך הליכות טרפות של רבינו גרשום ותשובת הגאונים כתב הרב ר' יוסף ט"ע משמע נמי שהסכרמא מחמת נקב היא בזה שמזריכין נפיחה כשהאונות סרוכות זו לזו כסדרן או סמוכות וסרוכות צלעות או צבצר שבין הצלעות והשתא אם הסרוכות בלתי נקב א"כ כסדרן למה לריך נפיחה כיון דלא חתפרק וכן בריאה הסרוכה לדופן במקום רביית דאוני (א) ז"אם לאו דלמך דאין סכרמא אלא מחמת נקב וזו אחי שפיר דבדקינן לה בנפיחה שמה עדיין לא נסתם הנקב ואונת הסרוכה לאומא היא אצלה פירש בקונטרס מעשה בל ידיו ושאלתי את פי רבינו יעקב ב"ר יקר והתירה לי לאכול ופירש לי טעמו וטעם האוסרין ונראה לו דשרי ור"ת פסק לאיסור ואמר דכל המאכיל אונה סרוכה באומא מאכיל טרפות בישראל נראה טעם האוסרין דרצא לא הכשיר אלא בתרי אוני ואומא אין שם אונת עליה אלא שם ריאה כדאמר רבא (ה) אוני יש לה מלאה ואם איתא שבעה מצעי ליה ולכן קראה ראשונים אומא לפי שאינה ככלל אונות הוה נמי פריך עליה ודעם ריאה עליה שזו עיקר הריאה וצלוה המיר רבא כמו שפירש בקונטרס שעומדת במיזר החזה כדלקמן ואינה מתפרקת אצל באומא דהיינו ריאה לא המיר ועל הממיר להביא ריאה וכן צ"ה"ג ובתשובת הגאונים והר"ר משה דפונטיווי"א (א) וזכר צערוך עם הגאונים וכן טהגים ככל מקום לאיסור חוץ ממקומו של רבינו שלמה שפירש יתיר וכל דבותיו אוסרין חוץ מרצו (של) הזקן ואנו ממקום שפירש יתיר של רש"י וכתב הר"י ז"ל שרבינו גרשום ורבינו נחשון גאון ור"ת ורבינו שמואל ור"י בן רבינו יהודה כולם מתירים ובתוספות רבינו יהודה מלאחי להמיר בשם רבינא דאי לא הוה אומא ככלל אוני לא תמצא של כסדרן בשמאל ורצא אמר סתם בין בימין בין בשמאל והא דלא אמר שבעה אוני אית לה לריאה משום חסיר וחליף נקט חמשה לאומא אין דרכו להיות חסיר וחליף אלא י"א לחמשה אוני ועוד נמי נראה דאפילו אם אין אומא שם אונת עליה מכל מקום נקט רבא אוני לאשמעינן דאפילו בלתי אצל כסדרן טרפה דמפרש בקונטרס ואי הוה נקט אונת הסרוכה לאומא הוה אמנא דלאונת באונת אפילו שלא כסדרן כשרה: **אי שפבי אהדרי חדא היא ובשרה.** כתב בעל הלכות גדולות דבעות בשיפולי ריאה דהיינו בשיפולי אונות או אומות טרפה ופירש הטעם דכל יתר כנטול דמי ותימה דמה ענין זה אצל זה ואי חשיב ליה יתר בסוף ריאה הכי נמי באמצע ואין לאסור מפני שנראה כשתי בעות דהא מכשרין היכא דשפכי אהדרי ושמה הטעם דכשעומד בסוף סופו ליפסק ולינקב וטוב ליהרר שכל דבריהם דברי קבלה וכן פסק רבינו י"א גרשום וכתב דאי מהדר לה הודרנא בישראל כשרה: **ואי טרפה.** כתוב בהלכות טרפות של רבינו גרשום דאפילו יש הפסק ביניהם כחוט השערה טרפה משמע דאי איכא ביניהם כשני חוטין לא חשיב סמיכי אהדרי וכשרה וכתב רבינו יהודה דוקא בעות שיש בהן מוגלל אצל נמחים קשין אפילו סמיכי כשרה וכן פירש רבינו שמואל: **בל הני עייו ברייתא הבי אית דהו.** ודאי דלמך דבועי בני טרפה היינו היכא דגדולה הרבה ואין דומה לעינוניתא דוורדא פירש בקונטרס דכי משתכחן תרתי דטרפה דהא יתרת דבני וביני לאו אורחה דחא גופה לא י"א אכשר אלא משום דכל הני עייו ברייתא הכי אית להו ואם אין לה אפילו אחת כשרה ורבינו אפרים אומר דעל אחת לא היה אומר כל הני עייו ברייתא הכי אית להו י"א ולא היה סבור רב אשי נמטרפה דהא כולהו אית להו אלא ודאי אפילו על שנים קאמר דכשרה משום דהני עייו ברייתא הכי אית להו ולפיכך אם אין לו אפילו אחת טרפה ונראה דאין ריאה מזהמות שלנו דשמה חלוקות משלהם כדאשכחן צפרק הלוקח בהמה (בבביות דף י"ג): דפרה בת שלשה שילדה ודאי לכהן ובהמות שלנו יולדות לפעמים בשנה שנייה (א) אם לא שנאמר דכשילדת בשנה שניה חסר ושוב לא חלד עד שנה רביעית ועמא דבר כרש"י מדקאמר וקרו לה טבחי עינוניתא דוורדא משמע כפירשו דאין שם אלא היא דלא מסתבר כלל לומר דקאי אשניה ובכל מקום שהיא סרוכה טרפה ואם חסר אחת מן האונות אין העינוניתא מטרפת להשלים: אצל

רבינו גרשום

בכונת דלא אמרינן נקיבין ברעא אתרתי אס דמו הנקבים להדרי דאמרינן לאחר שחיטה ניקבה ונראה כשרה אבל אולינן לחומרמא ואמרינן קודם שחיטה הוא: הני תרתי בועי דריאה דסמיכי להדרי כו' דאמרינן כיון דסמיכין להדרי (חיישינן שמא ישן נקב ביתים ולא אחי בידי לסתומי הנקב: ואי לא תרתי אינן וטרפה כלוכר דאמרינן נקב בינתיים: כל הני תרתי ברייתא הכי אית להו ואיכא דאמרי כל הני עייו ברייתא הכי אית להו:

שיטה מקובצת

[א] כל הני חיוי ברייתא ואמרי לה כל הני עייו ברייתא הכי אית להו: [ב] כעינוניתא דוורדא או כיון שתי: [ג] ברייתא רועות באפר ואמרי לה ברייתא בריאות ושמונת: [ד] דוורדא על שם שהיא קלישתא ואדומה: [ה] ובתשובת הגאונים הבבליים: [ו] ואוקן הראויות להיות חסרו ויתורא לה: [ז] מגינה על הנקב נוחא אבל א"כ בתום: [ח] דאי מתרמי דמבצבצא הוה טריף: [ט] אי לא סבין מאי טרפה כו' כשהאונות סרוכות זו לזו כסדרן או סרוכות ושיכוכת אצל צלעות או בבשר: [י] לפה צריך נפיחה כיון דלא מתפרק: [יא] אי לאו דאמרינן וכו' י"ב ג"א אבל אם אמרינן דאין סכרמא אלא מחמת נקב אחי שפיר הא דבדקינן בנפיחה וכו': [יג] והר"ר משה דפונטיווי"א הנוכר בעיניו: [יד] אין דרכו להיות חסיר וחליף אלא לאוני: [טז] דברי קבלה וכן פסק רבינו שמואל וכתב דאין מהדר לה דהרנא כשדה הסידי: [טז] דהא גופה לא אכשרין אלא: [יז] ולא הוה סבר רב אשי למטרפה דהא כולהו הכי אית להו אלא ודאי אפי' על השני קאמר דכשרה:

רבינו גרשום

בכונת דלא אמרינן נקיבין ברעא אתרתי אס דמו הנקבים להדרי דאמרינן לאחר שחיטה ניקבה ונראה כשרה אבל אולינן לחומרמא ואמרינן קודם שחיטה הוא: הני תרתי בועי דריאה דסמיכי להדרי כו' דאמרינן כיון דסמיכין להדרי (חיישינן שמא ישן נקב ביתים ולא אחי בידי לסתומי הנקב: ואי לא תרתי אינן וטרפה כלוכר דאמרינן נקב בינתיים: כל הני תרתי ברייתא הכי אית להו ואיכא דאמרי כל הני עייו ברייתא הכי אית להו:

. Scanned Shas is ©Copyright

Moznaim הוצאת ח. וגשל

. Provided with their kind permission

©2010 The Society for Preservation of
Hebrew Books